

89
L
214

DE EEUWIGE JOOD

DOOR

J. ROTTENBERG

„ZIET, DE BEWAARDER ISRAËLS ZAL NIET SLUIJEREN, NOCH SLAPEN“ (PS. 121: 4)

DE GENADEGIFTEN EN DE ROEPING GODS ZIJN ONBEROUWELIJK (ROM. 11: 29)

NEDERL. VEREEN.
VOOR ZENDING ONDER ISRAËL
GENAAMD „ELIM“
TE ROTTERDAM, TULP STR. 14



BIBLIOTHEEK
THEOL. UNIVERSITEIT
OUDESTRAAT 6, KAMPEN

Ds. T.J. Kuipers
PRYS 40 Cts.



DE EEUWIGE JOOD

BIBLIOTHEEK THU-KAMPEN

0103 7901

750

J. ROTTENBERG
MISS. PREDIKANT



DE
EEUWIGE
JOOD



NEDERLANDSCHE VEREENIGING VOOR ZENDING ONDER
ISRAËL GENAAMD „ELIM” TE ROTTERDAM, TULPSTRAAT 14

[1938]

J. ROBINSON
VICE PRESIDENT



BE
SERVICE
TO



THE B'nai B'rith...
...OF THE...
...OF THE...

VOORREDE.



De volgende bladzijden pogen mede te werken tot de oplossing van het Jodenprobleem, dat heel wat meer beteekent dan een probleem betreffende de Joden. Helaas, helaas, dat er zulk een probleem bestaat! Maar het bestaat en kan niet ontkend of weggedoezeld worden. En het vraagt en eischt oplossing. En hoe eer die oplossing komt, hoe beter niet alleen voor de Joden, maar evenzeer voor de volkeren.

De schrijver is een Jood, die gelooft in Jezus als den lang beloofden en lang verwachten Messias. Als zoon van Israël een Jood, als lid der Gemeente van Christus een Christen. Niet om mij van wege mijn Jodendom te schamen tegenover de Christenen, noch om mij te schamen van wege mijn Christendom tegenover de Joden. Ik schaam mij als Jood het Evangelie van Christus niet. En hoe dierbaarder dat mij is, des te minder schaam ik mij, als Christen, de gemeenschap naar het vleesch met het volk des verbonds. En wederom, hoe sterker ik de gemeenschap met het laatste in „de toegenegenheid mijns harten en in het gebed tot hun zaligheid” mij bewust word, des te inniger weet ik mij in levensgemeenschap met de Gemeente, welke is het Lichaam van Christus. Niet de in Christus geloovende Jood is de afvallige uit het Jodendom, maar de Jood, die den Zoon der belofte verwerpt. En niet de Christen is een apostaat en een verrader, maar de Christen, die den Jood haat, doet den eere naam, dien hij draagt, schande aan.

Zoo dan: Jodendom en Christendom in mijzelf vertegenwoordigende, is het tot beide: het orthodoxe en liberale Jodendom, en het Christendom in al zijn schakeeringen, voor zoover het Oud en Nieuw Testament als Gods Woord en Jezus als den eenigen Messias en Zaligmaker erkent, dat ik mij in deze bladzijden wend.

In de eerste plaats tot de Joden.

Mijn orthodoxe broeders, verloochent niet het geloof, u van de vaders overgeleverd. Houdt vast met hoofd en hart de belijdenis van JHWH en zijn goddelijke openbaring in Thôra en Nebiim, in wet en profeten. Maar blijft niet bij de overlevering, dringt door tot de kern. Uw kracht ligt niet in verhoovaardiging op deze u van God toebetrouwde eeuwige vastigheden, want wat zullen zij u en ons ten slotte baten, indien wij persoonlijk in deze vastigheden niet ingeplant zijn? Wat baten ons al deze schatten, als wij er geen deel aan hebben en onze hongerige ziel er geen verzadiging en onze ellende er geen verlossing in vindt! Jezus van Nazareth moge u als de ware Messias niet bewust wezen, één ding heeft Hij tot u gezegd, dat gij als onomstootelijke waarheid moet erkennen: „Onderzoekt de Schriften, want gij meent daarin het eeuwige leven te hebben.” Welnu, onderzoek die dan. En onderzoek die in verband met het *Sepher Berith Hachadascha*, het Nieuwe Testament. Onderzoek dit onbevooroordeeld. Ontworstelt u aan alle menschegeboden, die u geleerd zijn. En gij zult het gemaakt bestek ontdekken, dat in die Schriften door JHWH is ontworpen. Gij zult van de eerste bladzijde af de lijnen kunnen nagaan. In de wet de fundamenten, en in de profeten bij voortgang den bouw omschreven zien. En gij zult lijn voor lijn en trek voor trek wedervinden in Christus, en de vervulling vinden van wet en profeten in het goddelijk beeld zijner openbaring. Want de zaligheid is uit de Joden. En dan zult gij in dat goddelijk beeld den *Melech Maschiach*, Koning Messias, zien, en zal door de werking van zijn Geest dat beeld u een oorzaak van eeuwig heil worden. En dat niet alleen, maar in de openbaring van dat heilgeheim zult gij ook de oplossing vinden van het Jodenprobleem en van den ganschen gang der historie, tot de volkomen voltooiing van dat goddelijk bestek vóór de grondlegging der wereld in den raad Gods vastgelegd.

Neen, wij wenschen u niet los te maken van Israël, wij wenschen u alleen heen te leiden naar Hem, van Wien

Mozes en de profeten getuigden en als gij Hem gevonden hebt, dan zijt gij niet *Meschumadim* geworden, integendeel — dan zijt gij van uw afval verlost. „Ik zal uwe afkeeringen genezen,”¹⁾ zegt JHVH. En in plaats van afgefallen, zijt gij wederom ingeënt in den olijfbloom Israëls en gedragen door den wortel van Isai en zijn vruchtbare vettigheid deelachtig. Al de beloften onzer profeten zult gij in Hem vervuld zien en Hij wil u daar persoonlijk deel aan geven. Waarlijk, Hij kan volkomen verlossen, die door Hem tot God gaan!

En wat zal ik tot u, mijn zoogenaamd liberale, joodsche broeders, zeggen? Gij droomt van een God aller volkeren en een heilstaat van vrede en onderlinge liefde tusschen alle natiën. Heeft het Judaïsme u deze idealen voorgetooverd in zijn exclusivisme? Of is het juist het Christendom, dat heenwijst naar dat ideaal op grond van onze eigen *Kithwé ha'Kódesch*? Is het niet in de openbaring der liefde Gods ten opzichte van heel de wereld, dat het Christendom u de vervulling van dat ideaal persoonlijk en universeel in uitzicht stelt? Er gaan stemmen onder u op, die ons ontroeren. Stemmen van diepe denkers, die naspeuren, wat toch de oorzaak mag wezen van den lijdensweg onzer natie en in de schemering van het goddelijk licht, dat zij benaderen, ons doen uitroepen: Waarlijk, dezen zijn niet verre van het Koninkrijk Gods!

En in de tweede plaats zijn het de Christenen, tot wie ik mij wend.

Hoewel zelf een Jood, mag ik toch, op grond van de Schrift, mijn medebroeders uit de volkeren vragen, in hoever zij zich bewust zijn van de schuld der dankbaarheid tegenover de Joden. In het negende hoofdstuk van zijn brief aan de Romeinen geeft Paulus de voorrechten op, die aan Israël gegeven zijn. En hier laat de duidelijke uitspraak geen vraag toe, of met deze voorrechten misschien het geestelijk Israël bedoeld werd, want de apostel heeft het over zijn broederen

¹⁾ Jer. 3 : 22.

naar het vleesch, die hij, desnoods met zijn eigen verban-
ning van Christus, tot Christus zou willen brengen. Leest
en overdenkt deze opsomming. Gij zijt tot al deze voorrech-
ten ingegaan, evenals de apostel op een andere plaats u ver-
gelijkt bij de takken van den wilden olijfboom. Maar hoe
kunt gij in dit alles roemen, zonder te gedenken aan den
boom, waarop gij geplant en het volk, in welks tenten gij
die voorrechten deelachtig werd? Hoe kunt gij daarover
juichen met de woorden van de liederen Sions en Sions
ellende vergeten? Zij breidt hare handen uit en er is nie-
mand, die haar troost. Er is geen traan van medelijden en
geen hand, die de hare grijpt. Wat, noemt gij dit Christen-
dom?

En niet alleen dit. Maar waar is de erkenning van de
eeuwenoude schuld, die datzelfde Christendom op zich ge-
laden heeft in de onderdrukking, vervolging en uitmoording
der joodsche natie? En in die erkenning het verlangen om
haar in den dag van heden, ook waar vergoeding en ver-
effening onmogelijk is, althans met de daad te bewijzen, dat
het Christendom der twintigste eeuw voor zoover het in
waarheid dien naam mag dragen, van een anderen geest is?
Erger nog. Daar is een zoogenaamd Christendom in onze
dagen, dat zich vermeet de rechtvaardigheid Gods aan te
grijpen tot dekmantel voor de gruwelen der onrechtvaardig-
heid.

Wee den stok, dien God gebruikt om zijn volk te tuchtigen!
De historie is daar om te getuigen, wat dien stok wacht.
Maar dubbel wee hem, die zich deelgenoot acht van de
zaligheid, die uit de Joden is, maar voor wien de tranen
van Christus over zijn volk niet slechts vreemd zijn, maar
die zich onbewust is van wat die rechtvaardigheid Gods
beteekent voor dengene, die roemt tegen den wortel, die
hem draagt.

Waarlijk, de zonde van het joodsche volk is geen veront-
schuldiging voor de schuld der Christenen. Zij mogen

vreezen voor „den dag der wraak des Heeren, het jaar der vergeldingen, om Sions twistzaak.”¹⁾

't Was in 1924, dat ik op reis van Amerika naar Engeland aan boord een zeer ontwikkeld Buddhist ontmoette. Hij was afkomstig uit Vóór-Indië. Wij spraken over allerlei onderwerpen en van zelf kwam ook de christelijke zending in Indië en andere deelen der wereld aan de orde. Hij was als Buddhist natuurlijk een vijand dier zending, maar een zijner argumenten maakte diepen indruk op mij en zal ik nooit vergeten. „Ik geloof niet in de oprechte en zuivere drijfveeren der zendingsbeweging,” zoo beweerde hij. „Gij, Joden, leeft in het midden der Christenheid als beslist ongeloovigen in Christus. Van alle niet in Christus geloovende natiën zijt gij toch diegene, die den Christenen het allernaast staat en in de allereerste plaats voor hun zendingsijver in aanmerking komt. En nu is het toch een feit, dat men maar sporadisch een Christen ontmoet, die zich daarmee bezig houdt. En zoolang de christelijke wereld zich van het ongeloof der Joden zoo weinig aantrekt, een ongeloof, waar zij dagelijks mee in aanraking komt, vraag ik mij met grond af: wat voor liefde zij kan gevoelen voor ons, die zoo ver weg wonen en die zij niet ziet? Is dat niet volmaakt onlogisch? — om naar de einden der aarde te reizen op zoek naar een, die niet in Christus gelooft, en voorbij te loopen de honderden en duizenden, die leven in hetzelfde werelddeel, in hetzelfde land, in dezelfde steden, ja in dezelfde straten, is dat niet zeer verdacht? Is daar iets in de leer van Christus, dat deze manier van doen rechtvaardigt?”

Ik kon hem op alle vragen en tegenwerpingen in zake het christelijk geloof van repliek dienen, maar op dit laatste verwijt moest ik van wege de christelijke Kerk in haar geheel en haar leden in het bijzonder met schaamte het antwoord schuldig blijven. Het zou gevaarlijk geweest zijn, hem in kennis te stellen met het woord van Johannes: „Die zijn broeder niet liefheeft, dien hij gezien heeft, hoe kan hij

¹⁾ Jes. 34 : 8.

God liefhebben, dien hij niet gezien heeft?" ¹⁾ Of dat andere woord: „Zoo wie nu het goed der wereld (en hoever gaat het geestelijk goed dit wereldsch goed te boven!) heeft, en ziet zijnen broeder gebrek hebben (en hoever gaat het geestelijk gebrek het stoffelijk gebrek te boven!) en sluit zijn hart voor hem toe, hoe blijft de liefde Gods in hem?" ²⁾

Jezus de Messias, en Hij alleen, is onze vrede. En tenzij Hij gekend wordt, is er geen ware vrede. Het onbekeerde hart richt een middelmuur des afscheidsels op. De Jood zal den onbesnedene onrein achten, de onbesnedene zal den Jood als onrein behandelen. Alleen aan den voet van het kruis leggen beiden hun vijandschap af en vereenigen zich in het eeuwig verbond der heilige broederschap. Want Hij, Christus, is onze vrede, die beiden één gemaakt heeft, den middelmuur des afscheidsels gebroken hebbende. Daar bij het kruis, en daar alleen, wordt het joodsche vraagstuk opgelost! Iedere andere oplossing is een illusie.

Moge Hij, die alles in zijn macht heeft, spoedig de harten der Joden tot Jezus, den Messias, en de harten der Christenen tot de Joden neigen. Het zij ons een voorrecht in samenwerking dien dag voor te bereiden, wanneer Jood en niet-Jood zich zullen vereenigen in de lofzegging van Hem, die ons liefgehad en Zichzelf voor ons gegeven heeft.

Scheveningen,
Anno Domini 1938.

J. ROTTENBERG.

¹⁾ 1 Joh. 4 : 20; ²⁾ Id. 3 : 17.

DE EEUWIGE JOOD.

HIT den mond der kinderkens hebt Gij sterkte gegrondvest, om Uwer tegenpartijen wil." ¹⁾ Dit psalmwoord kwam mij voor den geest bij wat ik eens las over het antwoord van een kind. Zooals wij ook uit eigen ervaring de wondere woorden kennen, die soms ons plotseling verrassen uit den mond van hen, die nog zoo heel dicht bij het koninkrijk der hemelen leven.

't Was op een dorpsschool, waar de meester eenige vragen deed over de herkomst van wat hen omringde. De bloem, de vogel, de steen vonden in het besef der kinderen hun respectieve plaats in het planten-, het dieren- en het delfstoffenrijk. Doch toen de onderwijzer op zich zelf wees en de vraag stelde: „Maar ik, en jullie allemaal, in welk rijk hooren wij thuis?” was er een oogenblik stilte. Toen stak een jongen zijn vinger op en zei:

„Ik weet het, meester!”

„Wel, zeg het dan, mijn jongen!”

„In het hemelrijk!”

Ja, waarlijk, dat antwoord kwam uit het rijk zelf en werd aan een kind geopenbaard, wat voor vele wijze en verstandige Joden en niet-Joden verborgen is. Die willen den weg der verlossing langs eigen paden vinden, en God vangt hen in hun arglistigheid, en stelt hen ten slotte ten toon als de grootste dwazen. Zij zoeken geluk, en storten zich hoe langer hoe dieper in de ellende. Zij begeeren vrijheid, en leggen zich slavenkluisters aan. Hun ziel smacht naar het hemelrijk, en zij begroeten het rijk dezer wereld als hun eenig vaderland. En het gevolg is: benauwdheid tot krank wordens toe.

¹⁾ Ps. 8 : 3.

„Voer mij, waar 'k kniele, naar mijner ziele geboorteland,” zingt de dichter. Buiten dat geboorteland vindt de ziel geen vrede, geen ware, bestendige vreugde en blijft onvoldaan en heimweevol rondzwerfen te midden van het beste en schoonste, wat de aarde kan geven. Zoo zwierven en zwerfen nog steeds Joden en niet-Joden rond in de ballingschap dezer tegenwoordige wereld, wier gedaante voorbijgaat. Hoe kort duurt hun vreugde, hoe nameloos lang hun ellende! En toch leven zij voort, alsof deze wereld hun blijvend vaderland was en zij dat geboorteland der ziel, dat toch haar eigen, eenige element is, wel kunnen missen.

De zonde, die scheiding heeft gemaakt tusschen God en mensch, tusschen mensch en mensch, heeft ook den mensch gezet buiten dat rijk, waartoe hij behoort. De zonde, — die vloek van het menschelijk bestaan! De zonde, dat zondige beginsel in het hart, waaruit alle zonden en overtredingen en misdaden en ongerechtigheden voortkomen. Met recht wordt zij voorgesteld als een meesteres, die gediend wordt. Haar dienaars zijn allen, die zich naar haar voegen. Die dienst geeft ook loon: „De bezoldiging der zonde is de dood.” ¹⁾ De dood in zijn lichamelijke en geestelijke en eeuwige beteekenis. De dood in al zijn verschrikkingen hier en hiernamaals. Vroeger of later moet de macht van dien zonedienst in haar eigen ondergang eindigen. De zondaar verwoest zijn eigen leven. Zijn geweten wordt tot zijn aanklager, zijn hart tot middelpunt van alle mogelijke angsten en benauwdheden, en zijn geest tot een helschen demon. En na dit leven: de eeuwige ellende buiten de gemeenschap van den hemelschen Vader. Ontzettende bezoldiging, die geen harer dienaars ontgaan zal!

Evenwel God heeft geen behagen in den dood des zondaars, en Hij laat een zijner herauten verkondigen: „Zoo waarachtig als Ik leef, spreekt Adonai JHVH, zoo Ik lust heb in den dood des goddeloozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddelooze zich bekeere van zijnen weg en leve.” ²⁾

¹⁾ Rom. 6 : 23; ²⁾ Ez. 33 : 11a.

Dit goddelijk raadsbesluit der eeuwige liefde is in volle klaarheid geopenbaard in het Evangelie. Maar daar is aan die volle openbaring een tijd van langzame ontvouwing voorafgegaan. „God, voortijds veelmaal en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende, heeft in deze laatste dagen gesproken door den Zoon.”¹⁾ Dat geldt niet alleen Israël, datzelfde getuigen de annalen van het menschdom, van het begin tot op dezen dag. Wat zijn ze anders dan de geschiedenis der leidingen Gods, waardoor Hij die menscheid wilde onderwijzen, veelmalen tot hen sprekende, om hen te voeren tot zijn reddende genade.

Zoowel in de geschiedenis van het geheel als in die van den enkeling herhaalt zich die arbeid der goddelijke voorzienigheid: onophoudelijk ons voor oogen te stellen de vergankelijkheid der zinnelijke, de schoonheid der bovenzinnelijke, eeuwige dingen, en in ons hart te wekken het heimwee naar het hemelrijk, onze verheven bestemming. Geen middel laat Hij daartoe onbeproefd: zijn woord en zijn werk, zijn zegeningen en zijn gerichten zijn zoovele gezanten van Gods wege tot geheel het menschdom, „opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn.”²⁾

Zijn het niet de verschrikkingen zijner kastijding, die ons leeren hoe de zonde de schandvlek der natiën is? En is het niet de volheid zijner barmhartigheden, die ons het oog opent voor de gerechtigheid die een volk verhoogt? Opdat zijn goedheid ons zou opwekken tot berouw en boete. Nooit en nergens heeft deze onze God zich onbetuigd gelaten in het kleine zoomin als in het groote, met betrekking tot het geheel als tot den enkeling. Al zijn ordeningen en al zijn bemoeiingen met de zondige menschenkinderen hebben maar één doel en gaan uit van dien éénen goddelijken liefde- en genaderaad, waarvan we lezen: „Zie, dit alles werkt God twee- of driemaal met een man, opdat hij zijne ziel afkeere van het verderf, en hij verlicht worde met het licht der levenden.”³⁾

¹⁾ Hebr. 1 : 1; ²⁾ Rom. : 20; ³⁾ Job 33 : 29, 30.

Het is onbegrijpelijk, dat deze dingen ons — Joden — voorbijgaan, zonder tot ons te spreken. Ons, tot wie dit alles in nog veel duidelijker taal dan aan welk volk ter wereld is geopenbaard. Wat heeft de geschiedenis van ons volk, wat hebben de ervaringen van het verleden ons weinig geleerd! Wat voordeel hebben wij getrokken uit al Gods bemoeiingen om ons te bepalen bij de geestelijke eeuwige dingen en de noodzakelijkheid der wedergeboorte, niet-tegenstaande de nadrukkelijke vermaningen om nog in dezen onzen dag te bedenken, wat tot onzen vrede dient? Wij gaan onbezorgd en in ergerlijke zelfingenomenheid onzen weg en bekommeren ons niet over *géolath hanêphesch*, de verlossing onzer ziel. Nog nooit in vroegere eeuwen is de joodsche ziel zoozeer in de wereldsche beschouwingen verloren geraakt, nooit is zij zoo in materiële behoeften opgegaan, zoo van politieke en nationalistische driften verteerd, zoo aan economie en vermaak verslaafd als in onze dagen. Wij vergeten onze verheven, heilige bestemming. En geven ons zelf geen rekenschap van wat het eigenlijk doel van ons volksleven is. God zoekt ons met onuitsprekelijk geduld en liefde, en wij ontvluchten Hem. Den ganschen dag strekt Hij zijne handen naar ons uit en wij wandelen naar het goeddunken van ons hart op een weg, die niet goed is. Hij zegent ons en wij danken Hem niet. Hij slaat ons en wij voelen geen pijn. Hij roept ons, maar wij antwoorden niet. Hij waarschuwt en dreigt ons, maar wij keeren Hem onverschillig den rug toe.

O, welk een verblinding! Welk een verharding! Is het niet als zochten wij ons hoogste geluk in de ongehoorzaamheid? En wij werken niets dan ons eigen verderf. Alsof er geen grooter ellende ter wereld mogelijk was dan de dienst van God, terwijl juist daarin de fontein van geluk en vreugde, zoowel voor het heden als voor de toekomst te vinden is. Naar het woord van den Benjaminit: „De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens.”¹⁾ O gij onverstandigen

¹⁾ 1 Tim. 4 : 8.

en dragen van hart, wie heeft u betooverd, dat gij der waarheid niet gehoorzaam zoudt zijn? Dat gij niet verstaat en ziet, hoe in de ongehoorzaamheid uw verderf en uw val ligt? Wordt dat niet voldoende openbaar in de ruïne van ons volksbestaan? Van waar de nooit afgebroken klacht over de hachelijke tijden, de stijgende ellende, den toenemenden jammer, den hartverscheurenden vloek, die op ons als volk rust?

't Is de vloek der zonde! Die begint niet eerst hiernamaals, en na dit aardsche leven. Reeds hier op aarde laat deze vloek zich heel sterk gevoelen. Waar de ongerechtigheid de overhand heeft, is de liefde verkoeld. Waar de tijd der bezoeking en der goddelijke genade niet wordt erkend, daar vlucht de zegen en komt het verderf. Daar is de val nabij. Daar verandert de verachte goddelijke liefde in heiligen toorn. Niet dat God ophoudt liefde te zijn, maar dienaars der zonde kunnen die liefde onmogelijk genieten. Zij hebben eigenlijk geen genot. Er is iets in hen, dat hen voor werkelijk genieten onvatbaar en ongeschikt maakt. Door de zonde wordt men hoe langer hoe meer vervreemd van God. „Uwe ongerechtigheden maken een scheiding tusschen ulieden en tusschen uwen God,” ¹⁾ klaagt de zoon van Amoz. En van God gescheiden, zijn wij in een onnatuurlijken toestand. In een atmosfeer, waarvoor wij niet geschapen zijn. Wij leven in strijd met onze bestemming. Wij zijn onszelven niet meer. Wij zijn uit ons verband gerukt, en een speelbal van „Legio” geworden.

„Dwaalt niet, God laat zich niet bespotten, want zoo wat de mensch zaait, dat zal hij ook maaien.” ²⁾ En er is geen geschiedenis ter wereld, waarin dit zoo zonneklaar bewezen wordt als in onze joodsche geschiedenis. Hoe heeft de Schepper zich in ons verheerlijkt, maar hoe diep zijn wij gevallen in de zonde, omdat wij in dwaze zelfverblindende zijn goddelijke genade verworpen hebben.

Slaan wij dan een blik in dien spiegel onzer eigen historie, of het ons drijven mocht tot bezinning en geestelijken inkeer.

¹⁾ Jes. 59 : 2a; ²⁾ Gal. 6 : 7.

I. ISRAËLS GENADETIJD.

AREEDS in het verre verleden, in de dagen van ouds openbaarde zich die goddelijke liefde in haar wondere heerlijkheid aan den vader van ons geslacht. In hem, in wien wij uitverkoren werden. Abraham, in wien wij begenadigd werden met de belofte van een zegen te zijn voor alle volken der aarde. Zie naar Egypte, waar diezelfde liefde ons na lange, schandelijke slavernij uitgeleid heeft met een sterke hand en een uitgestreken arm. En daar aan den oever der Roode Zee, was het diezelfde hand en diezelfde machtige arm, wiens wenk de wateren vaneen scheidde, opdat wij daar droogvoets door zouden gaan. Volg dien weg door de woestijn, waar het ééne wonder der liefde het andere verdringt. Waar op de hoogte van Sinai God zich openbaarde aan zijn gunstgenoot Mozes, die de heilige Thôra uit zijn hand ontving. De Thôra, waarin oneindig veel meer wijsheid en wetenschap over mensch en natuur, over leven en dood, over tijd en eeuwigheid verborgen ligt dan in al de orakeltaal der oude en moderne goden. Denk aan de inbezitneming van het beloofde land en al de leidingen Gods in de tijden van richters en koningen, die ons in den spiegel van het verleden als ontelbare beelden van 's Heeren liefde en genade tegenkomen. Totdat onze profeet-dichterkoning David in Gods kracht ons opvoerde tot de hoogste glorie van ons volksbestaan en Salomo de kroon daarop mocht zetten in den wonderheerlijken tempel, de woning des Allerhoogsten, waar onze vaderen de offers hunner aanbidding en dank brachten aan den heiligen en rechtvaardigen God, voor al de wonderen zijner liefde en genade.

En na die dagen van glorie, trekken andere beelden aan onze oogen voorbij. Minder schitterend in uiterlijke heerlijkheid, veelszins gepaard gaande met toenemend verval en ongerechtigheid aan onzen kant. Evenwel van Gods zijde ontroerend in de groote liefde en oneindige trouw, waarmee Hij de lange rij der profeten uit ons midden riep en heiligde,

opdat zij ons bij toeneming duidelijker den goddelijken vrederaad van JHVH zouden openbaren en hoe langer hoe klaarder onzen vadersen het beeld van den Messias zouden voorhouden. Van dien Messias, die zoowel het licht der Heidenen als de heerlijkheid Israëls zou wezen. Schouw in geheel dien spiegel, dien onze gewijde geschiedenis u voorhoudt en gij ziet een lange onafgebroken reeks van bemoeienissen en liefdevolle leidingen der goddelijke genade. Doch de heerlijkste en hoogste openbaring lag nog in de toekomst. Van ouds her, van den aanvang af beloofd en verwacht, is in de volheid des tijds de Messias verschenen, om ons vrij te maken van de macht der zonde en voor eeuwig te verlossen van haar vloek. Om met ons op te richten dat nieuwe verbond, waarvan onze zieners profeteerden, dat *Malchoeth Schaddai*, Koninkrijk Gods, waarin de volkeren onder de vleugelen der *Schêchinah* gebracht zullen worden. Ja, het Woord is vleesch geworden en heeft onder ons gewoond. En het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen.

De uitnoodiging tot het messiaansche Koninkrijk klonk klaar en krachtig. Aan ons arm zondig geslacht is de volheid der goddelijke genade geopenbaard en aangeboden. Uit ons volk is de zaligheid. Uit ons volk de Messias geopenbaard. Tot ons heeft Hij zich het eerst gewend. In ons midden het eerst zijn levenswoorden gesproken en zijn goddelijke daden verricht. Wij hebben zijn heilig voorbeeld voor onze oogen gehad. Wij waren het begenadigde volk, dat de zegeningen van dat Koninkrijk het eerst zijn aangeboden. Dat was de tijd onzer heerlijkste bezoeking. Hadden we toen maar bekend, wat tot onzen vrede dient! Hadden we ons hart maar geopend voor die waarheid, door den Messias dagelijks geleerd in den tempel en onderwezen langs onze wegen, op onze bergen en in onze dalen, op onze schepen en in onze huizen! Hadden wij ons maar overgegeven in berouw en bekeering aan Hem, dien God ons tot een Verlosser en Zaligmaker gegeven had! Hadden wij zijn geschenken van vergeving der zonden en eeuwig leven maar begrepen! Komt, gij kinderen des Koninkrijks, laten wij ons opmaken

en ernstig onderzoeken: zijn verschijning in deze booze wereld, zijn wandel, zijn leer, zijn werken, zijn bemoeiingen om ons én de geheele wereld uit den geestelijken dood, de scheiding tusschen de menschelijke ziel en God, te verlossen en met Hem te verzoenen. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, dat God zich nooit heerlijker heeft geopenbaard dan in Jezus van Nazareth. Dat was de genadetijd aller genadetijden. Hij was ons gegeven tot Wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking en een volkomen verlossing.

II. ISRAËLS VERHARDING.

MAAR wij hebben ons hart tegen die goddelijke liefde verhard en den dag der goddelijke bezoeking niet erkend. En bij herhaling hebben wij zoo gehandeld. Zie de wankelmoedigheid en onbestendigheid niet alleen, maar ook den hoogmoed, ondankbaarheid, ongehoorzaamheid en het ongeloof onzer vaders in de woestijn tegenover Gods trouw, zijn nederbuigende ontferming en genade en de wonderen zijner macht en heerlijkheid. En is het beeld van ons volk in den tijd der koningen beter en aantrekkelijker? Integendeel. In plaats van geleerd door al die genadevolle bezoeken Gods in het verleden, openbaart zich voortdurend en in toenemende mate die oude neiging en lust tot den afgodendienst, die ons volk in de woestijn beving en zoo zwaar deed boeten. En in plaats van den levenden God, die zich zoo herhaaldelijk als hun God had doen kennen, met een volkomen hart te dienen, verloochenden zij Hem en bogen zich voor afgoden neder. En in plaats van tot zijn altaren te komen, offerden zij aan de Baålim op de hoogten. God zond hun zijn profeten om hen te waarschuwen, hun oogen te openen ook voor het toenemend zedenbederf, dat van dit alles het gevolg was, en hen op te roepen tot berouw en bekeering. Met heiligen ernst wezen zij hen op Gods liefde en ontferming en hoe kwaad en bitter het is zich tegen Hem te verharden en smeekten ons volk zich toch in het heden der genade te bezinnen en terug te keeren van den schadelijken weg. Zij baden, zij waarschuwden, zij

dreigden, — alles tevergeefs: hun woord was als een stem des roependen in de woestijn. En dat niet alleen, maar het volk belachte, bespote en vervolgte hen ten doode toe. Met ijzingwekkende volharding tartten onze vaderen den heiligen God en hebben daardoor zichzelf en hun nakomelingschap in diepen jammer en ellende gedompeld.

Jeruzalem werd verwoest, ons volk in ballingschap weggevoerd onder vreemde volken. Maar deze straffen en gerichtten waren niet het einde van Gods lankmoedigheid. In zijn onbegrijpelijke ontferming en genade bezocht Hij zijn volk, dat smachtte onder het juk der heidensche volkeren. Hij zond wederom zijn profeten tot hen om die afkeerige kinderen in hun ellende te beloven, dat Hij hun afkeerigen genezen zou. „Troost, troost mijn volk, zal ulieder God zeggen.” Zoo klinkt de liefdestem van JHVVH. „Spreekt naar het hart van Jeruzalem en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat hare ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor al hare zonden.”¹⁾

Een nieuwe dag der genade breekt aan. Verlossing uit de ballingschap, het messiaansche rijk in zijn zegenrijke verschijning, een nieuw verbond, heerlijker nog dan het oude, de Messias zelf klaarder belijnd dan ooit te voren, dit alles wordt hun aangekondigd en in den terugkeer naar Kanaan bij aanvang vervuld. Helaas, helaas, wel werd ons volk van uiterlijke slavernij verlost, maar de innerlijke bleef. Daar was geen losmaking van de knopen der ongerechtigheid, geen bevrijding van de banden des ongeloofs. Jeruzalem richtte zich op uit hare puinhoopen, maar niet uit haar zondeslaap. De tempel werd herbouwd, maar in plaats van een huis des gebeds voor alle volken, werd het een huis van koophandel en een moordenaarskuil. Het steenen hart is geen vleeschen hart geworden. En al de bemoeienissen der goddelijke genade stuitten af op de verharding.

En ten laatste brak de heerlijkste aller genadetijden aan. Ten laatste zond God den door Hem Beloofde en door ons

¹⁾ Jes. 40 : 1.

volk Verwachte. Jezus de Godgezalfde kwam in naam zijns Vaders met de rijkste zegeningen. Hij kwam tot de zijnen, maar de zijnen hebben Hem niet aangenomen. Drie jaren ging Hij het land door goeddoende, genezende de kranken, en allen die door den geest van den afgrond geplaagd werden. Van dag tot dag leerde Hij in den tempel en daarbuiten en verkondigde met macht de naderende komst van Gods Koninkrijk en riep ons volk op tot bekeering en geloof in het Evangelie, de goede tijding, de blijde boodschap, zooals de verkondiging van de verlossing des zondaars heet. Drie jaren arbeid en welk een arbeid! Was er ooit een arbeid der liefde aan den zijnen gelijk? Hij, die reine en zondeloze, temidden van een krom en verdraaid geslacht, in zonde levende en de zonde dienende. En wat was het loon voor al dien arbeid? — De menigte volgde Hem en hoorde Hem gaarne, maar Hij, die harten en nieren proeft, moest klagen:

„Dit volk nadert tot Mij met zijnen mond, en zij eeren Mij met hunne lippen, doch hun hart doen zij verre van Mij; en hunne vreeze, waarmede zij Mij vreezen, zijn menschengeboden, die hun geleerd zijn.”¹⁾

En de leidslieden des volks: onze Overpriesters, Schriftgeleerden en oudsten? Alles hebben zij in het werk gesteld om Hem uit den weg te ruimen. Maar Hij bleef dezelfde. Hoe gejaagd en geplaagd, Hij houdt aan in teedere liefde hen uit te noodigen: „Komt, want alle dingen zijn nu gereed”²⁾ of in heiligen toorn de koopers en verkoopers uit het huis zijns Vaders, dat zij tot een moordenaarskuil hadden gemaakt, uit te drijven. Hij bestraft de blinde leidslieden des volks om hun gewetenloosheid, hun geveinsdheid, waardoor ze ons ongelukkige volk ten verderve voeren, en Hij zoekt door dit alles hen tot bezinning en boetvaardigheid te brengen.

Alles tevergeefs! Zij haatten en vervolgden Hem des te meer. Als Hij voor het laatst opgaat naar Jeruzalem en de stad nadert, staat Hij ontroerd stil bij het aanschouwen van haar, die de heilige, de stad des vredes heette, en bij de

¹⁾ Jes. 29 : 13; ²⁾ Luk. 14 : 17b.

gedachte aan de verharding harer inwoners vloeien tranen van droefheid uit zijn heilige oogen en komt de jammerklacht van zijn lippen: „Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt, en steenigt die tot u gezonden zijn! hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkewijs een hen hare kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild. Och, of gij ook nog in dezen uwen dag bekendet, wat tot uwen vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uwe oogen.” ¹⁾

Met dit klaaglied der ontferming en der liefde kwam Hij tot ons volk, dat Hem te dien dage met vreugde ontving, maar wier hart verre van Hem was en in zijn verharding het toppunt bereikte, toen het slechts eenige uren daarna den Hozanna-jubel veranderde in het wild gekrijsch: „Kruis Hem! Kruis Hem!” ²⁾ Hun woedende wensch wordt vervuld en na ondragelijke martelingen is de Messias tusschen twee moordenaars gestorven, opdat vervuld zou worden wat van Hem geschreven is: „Hij heeft zijn ziel uitgestort in den dood en is met de overtreders geteld geweest.” ³⁾

En wederom hebben wij als volk de goddelijke woorden van den profeet Jesaja bevestigd: „Ik wist, dat gij hard zijt, en uw nek een ijzeren zenuw is, en uw voorhoofd koper.” ⁴⁾

III. ISRAËLS VAL.

Maar men de goddelijke genade veracht en zich tegen haar in blinden hoogmoed verhardt, daar volgt vroeg of laat een diepe val. Dat zien we treffend bevestigd in onze eigen joodsche geschiedenis.

Hoe vaak hebben wij op onze woestijnreis naar het beloofde land tegen beter weten in gezondigd en Gods weldaden met ondankbaarheid en smaad beloond? Daarom heeft God in het meerendeel onzer geen welbehagen gehad, zoodat zij het doel der woestijnreis — het land der vrijheid — niet bereikten, maar in de woestijn gedood werden.

¹⁾ Matth. 23 : 37a Luk. 19 : 42; ²⁾ Luk. 23 : 21b; ³⁾ Jes. 53 : 12;

⁴⁾ Jes. 48 : 4.

En toen wij in Kanaän kwamen en God ons dat land vloeiende van melk en honing gaf, werd Jéssurún vet en heeft achteruitgeslagen. En wij zijn in de handen der Heidenen overgeleverd om door den geesel van Gods toorn teruggedreven te worden tot berouw en bekeering. Niet beter verging het ons in den tijd der richteren. Doch grootere benauwdheid is over ons gekomen onder de koningen als gevolg van den beelden- en afgodendienst, waaraan onze vadersen zich overgaven. Toen werd ons land verwoest, onze stad tot puin en wijzelf als gevangenen van den overweldigder weggevoerd naar een ver land. Daar in Babylon onder vreemde volken hadden wij gelegenheid om onze hardnekkigheid te beweenen, en te ervaren, dat de weg der overtreders hard is.

Doch op de allerschrikkelijkste wijze heeft God ons met zijn rechtvaardigen toorn bezocht, toen wij zijn genade in de zending van den Messias niet wilden erkennen. Toen wij in onze dwaze zelfverblindings den eenigen, waarachtigen Goël verwierpen. Hem overleverden in de handen der Heidenen om gekruisigd te worden. Toen wij zijn evangelie afwezen. Toen werd vervuld wat de Godgezalfde Jezus van Nazareth te voren betuigd had: „Er zullen dagen over u komen, dat uwe vijanden een begraafing rondom u zullen opwerpen en zullen u omsingelen en van alle zijden benauwen, en zullen u tot den grond nederwerpen, en uwe kinderen in u; en zij zullen u den eenen steen op den anderen steen niet laten; daarom dat gij den tijd uwer bezoeking niet bekend hebt.” ¹⁾

Romeinsche legers drongen ons land binnen, blazende dreiging en moord tegen Jeruzalem en den tempel des Heeren. Van binnen verdeeld en van buiten belegerd, door hongersnood en pestilentie geteisterd, ging de tempel in vlammen op en werd de stad in een puinhoop veranderd, terwijl de inwoners, die dit nog overleefden door kruisiging en moord hun einde vonden. Sindsdien zwerven wij, het nageslacht van hen, die eens het beloofde land door God

¹⁾ Luk. 19 : 43, 44.

waren ingeleid, de wereld rond zonder land, zonder vorst, zonder priester, zonder offer, zonder rust voor onzen voet en zonder vrede voor ons hart. De werken der vaderen zijn de erfenis der kinderen!

En nog blijft ons hart verhard! Gebonden door ketenen van zinlijkheid en wereldliefde. Zonder oog voor de weldaden der goddelijke lankmoedigheid, zonder oor voor de lokkende stem van het evangelie, zonder hart voor de tranen om onzentwil door den Messias vergoten. Nog wordt Gods Woord tevergeefs aan ons — als volk — verkondigd. En zoo we het al hooren, het gaat aan ons voorbij. Wij wederstaan den Heiligen Geest gelijk als onze vaderen. Er is geen terugkeer tot het oude geloof en tot de vreugde der verheerlijking Gods. Al zijn kastijdingen van het verleden misten hun doel. Hij heeft ons geslagen en wij hebben geen pijn gevoeld. Den geesel van zijn toorn gebruiken we nog om er ons een martelaarskroon van te vlechten, waarmee we onszelf versieren. En ook zijn zegeningen wekken geen ander besef dan de dwaze veronderstelling als zou God gediend zijn met een werktuigelijk herhalen van Schriftwoorden of met de armelijkheid onzer aalmoezen!

Daartegenover staat, dat de ijdelheid dezer wereld ons betooveren en haar goden van ganscher harte door ons gediend worden. Ons gansche leven wijden wij aan dingen, die wel beschouwd ijdelers zijn dan de ijdelheid zelf.

De zedeloosheid neemt ook onder ons hand over hand toe. Zonden, wier naam alleen reeds ons, Joden, met afschuw vervulden, worden met schaamteloosheid en zonder siddering bedreven. En ondanks en onder dit alles verbeelden wij ons nog bovendien, dat ook het eeuwige leven ons deel zal zijn, alleen op grond van de uitspraak der talmudwijzen: „Alle Israëlieten hebben deel aan de toekomstige wereld.”¹⁾ Zoo vergaderen wij onszelf naar onze hardigheid en ons onbekeerlijk hart, toorn als een schat, in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods.

¹⁾ Sanhedrin 90a.

O, gij zoon en dochter van het jonge joodsche geslacht, gij die nog op den drempel van het leven staat, wacht u voor de wereld, dat haar begeerlijkheden en bedriegelijke beloften u niet verleiden en verblinden! Bekent toch den tijd der bezoeking en gedenkt aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen, en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: ik heb geen lust in dezelve. Wilt gij waarlijk gelukkig zijn, zelfs in crisisonood troost en vrede vinden, vraagt naar den Eeuwige en zijn sterkte, hoort naar Hem en dient Hem met blijdschap. Ziet, dat is de eenige weg tot zaligheid voor ons volk en van ieder onzer persoonlijk.

En gij, mannen en vrouwen, vaders en moeders, bedenkt toch in dezen uwen dag, wat tot uw vrede dient. Gods genade roept u tot bekeering. Hoe lang zult gij uw oor sluiten en uw hart afkeeren? Heden zoo gij zijn stem hoort, verhardt uw harten niet, maar laat u leiden. Gij weet niet hoe spoedig de dag der genade voorbij is. Laat u vrijmaken van de ketenen der menschelijke inzetten en overleveringen. Zoekt God, terwijl Hij te vinden is. Roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. Laat zijn roepen toch voor u niet tevergeefs, zijn waarschuwingen en smeekingen niet vruchteloos zijn. Werpt u in zijn uitgebreide armen van genade en wederaanneming, bekeert u in schuldbesef en berouw tot Hem, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?

Hij is het, onze Messias, die u roept. Hem hebben wij nodig. Hij is het, die den vrede geeft. Zijn gemeenschap moeten wij zoeken. Door zijn Geest ons laten leiden. Onder zijn banier schuilen. Straks onder die banier den goeden strijd des geloofs strijden. Dan mogen de Heidenen woeden, wij zullen geen vijand vreezen, want Hij is Overwinnaar. In en door Hem meer dan overwinnaars, zullen wij zelfs in het aangezicht van dood en hel het zegelied zingen: „Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?”¹⁾ Reeds hier deelen wij in zijn voor ons verworven vrede om straks verheven te worden tot deelgenooten zijner heerlijkheid.

¹⁾ 1 Kor. 15 : 55.

ISRAËLS WEDERAANNEMING.

ER is geen natie met een historie aan de uwe gelijk, o mijn volk! En er zijn geen geschiedschrijvers ter wereld, die met de uwe ook maar eenigszins zijn te vergelijken. En een hunner machtigste en verhevenste trekken in onderscheiding van alle andere is hun kennis van de toekomst zoowel als van het verleden. En niet minder hun volmaakte onpartijdigheid. Beide eigenschappen komen niet voort uit menschelijk brein of uit wetenschappelijke conclusies. Wie doorziet in vollen omvang de drijfveeren van het verleden en van het heden? De grootste geesten benaderen ze nog maar van verre. En welk geschapen creatuur kan ons de toekomst onthullen? Van waar hadden dan onze historieschrijvers deze bovennatuurlijke gave en wijsheid anders dan door Gods Geest, die hen inspireerde en de verborgen dingen bekend maakte?

Wij overzagen vluchtig de geschiedenis van het verleden, thans willen we een blik slaan op de toekomst van ons volk. Het beeld ons van het verleden geteekend, was van onzen kant even droevig als vernederend door ongeloof, ontrouw en afval, het beeld van Lo-Ammi. En wat wordt er ons van de toekomst geopenbaard? Het is in deze bladzijden niet de plaats om daar ook maar eenigszins uitvoerig of diep op in te gaan. We kunnen hier niet anders dan in breede en algemeene trekken wijzen op de aankondigingen omtrent Israëls herleving en wederaanneming.

Onze wetgever, Mozes ben Amram, de gunstgenoot van JHVH bij uitnemendheid, schrijvende onder de leiding van den Heiligen Geest, zegt:

„In het laatste der dagen, dan zult gij wederkeeren tot JHVH, uwen God, en zijn stem gehoorzaam zijn. Want JHVH, uw God, is een barmhartig God; Hij zal u niet verlaten, noch u verderven; en Hij zal het verbond uwer vadersen, dat Hij hun gezworen heeft, niet vergeten.”¹⁾

¹⁾ Deut. 4 : 30, 31.

Dat zal geschieden „in het laatste der dagen.” Zoo is dan de geschiedenis van ons volk geen drama zonder ont-knooping. Zoo is er dan nog een vervolg. Het joodsche drama speelt dus niet altijd maar voort. Er is een slot, evenzeer als een begin en een midden. Laat het oog dan op die toekomst gericht zijn, waarvoor verleden en heden voor-bereidingen zijn. Of zou God Israël vergeten hebben?

„Kan ook een vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars schoots? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten!” ¹⁾

God verstoot wel het schepsel dat Hem verwerpt, maar niet „de huisvrouw zijner jeugd.” JHVH heeft Israël getrouwd, en Hij is de Getrouwe. Hij kan en zal het volk niet laten varen. Israëlieten konden en kunnen uitvallen uit zijn gunst, maar Israël als volk nimmer! Hij, die Israëls Overwinning is, liegt niet, en het berouwt Hem niet; want Hij is geen mensch, dat Hem iets berouwen zoude.

„Zoo zegt JHVH, die de zon ten lichte geeft des daags, de ordeningen der maan en der sterren ten lichte des nachts, die de zee klieft, dat hare golven bruisen, JHVH Zebaoth is zijn naam: Indien deze ordeningen van voor mijn aangezicht zullen wijken, spreekt JHVH, zoo zal ook het zaad Israëls ophouden, dat het geen volk zij voor mijn aangezicht, al de dagen! Zoo zegt de Heere: Indien de hemelen daarboven gemeten, en de fundamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, zoo zal Ik ook het gansche zaad Israëls verwerpen, om alles, wat zij gedaan hebben, spreekt de Heere.” ²⁾

Israël is en blijft verkoren tot het kindschap en de belof-tenis Gods! Zoo als Hij hen uit de volkeren gekozen heeft, zal Hij hen uit de volkeren halen van al de vier einden des

¹⁾ Jes. 49 : 15; ²⁾ Jer. 31 : 35—37.

aardrijks. Ja, de ure komt wanneer zij Hem den gehangene, wien zij als volk verworpen hebben en nog verwerpen als hun eenigen Koning zullen aanhangen. Zoo zegt JHVH:

„Ziet, Ik zal de kinderen Israëls halen uit het midden der Heidenen, waarhenen zij getogen zijn, en zal ze vergaderen van rondom, en brengen hen in hun land. En Ik zal ze maken tot een eenig volk in het land, op de bergen Israëls, en zij zullen allen tezamen eenen eenigen Koning hebben; en zij zullen niet meer tot twee volken zijn, noch voortaan meer in twee koninkrijken verdeeld zijn. En zij zullen zich niet meer verontreinigen met hunne drekgoden, en met hunne verfoeiselen, en met al hunne overtredingen; en Ik zal ze verlossen uit al hunne woonplaatsen, in welke zij gezondigd hebben, en zal ze reinigen; zoo zullen zij Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot eenen God zijn. En mijn knecht David zal Koning over hen zijn; en zij zullen allen tezamen eenen Herder hebben; en zij zullen in mijn rechten wandelen, en mijn inzettingen bewaren en die doen.”¹⁾

Ziet, dat zal het einde van Israël en zijn geschiedenis zijn: geloof en gerechtigheid, genade en heerlijkheid onder den scepter van zijn Koning, den van ouds beloofden Goël en Messias. Dit einde is nog niet gekomen, daarom verwachten wij het, en blijven het verwachten, totdat het gekomen is. Geen macht zal dit goddelijk oogmerk kunnen verijdelen, en geen onmacht zal het kunnen verhinderen.

„Nochtans zal het getal der kinderen Israëls zijn als het zand der zee, dat niet gemeten noch geteld kan worden; en het zal geschieden, dat ter plaatse, waar tot hen gezegd zal zijn: Lo-Ammi (gijlieden zijt mijn volk niet), tot hen gezegd zal worden: Gij zijt kinderen des levenden Gods. En de kinderen van Juda, en de kinderen Israëls zullen samenvergaderd worden, en zich een eenig Hoofd stellen, en uit het land optrekken; want de dag van Jizreël zal groot zijn. Zegt tot

¹⁾ Ez. 37 : 21—24;

uwe broederen: Ammi (mijn volk); en tot uwe zusters: Ruchama (de ontfermde).”¹⁾

Een volgend hoofdstuk van denzelfden profeet verdient onze bijzondere aandacht. Na een korte maar krachtige samenvatting van Israëls bijna tweeduizendjarige geschiedenis, volgt de profetie:

„Daarna zullen de kinderen Israëls zich bekeeren, en zoeken JHVH, hunnen God, en David hunnen Koning; en zij zullen vreezende komen tot JHVH en tot zijn goedheid, in het laatste der dagen.”²⁾

In het laatste der dagen zullen zich de kinderen Israëls bekeeren en zoeken JHVH hunnen God en David hunnen Koning, alwaar de chaldeeuwsche paraphrast het heeft: „En zij zullen Messias den Zoon Davids, hunnen Koning, gehoorzaam zijn.” Nu kan niemand dien laatsten tijd bepalen, maar daarom is de vervulling niet minder zeker. Dus niet gewanhoopt, maar gebeden en gewerkt. Israël zal ontvangen wat het altijd had, maar niet kon. Israël heeft een toekomst en wel een heerlijke toekomst. Wat patriarchen en profeten en psalmisten van verre hebben gezien, zal hun zaad van nabij betasten. Maar voor dit in vervulling gegaan zal zijn, zullen nog heel wat slagboomen doorbroken en heel wat boeien ontbonden moeten worden. Doch het zal geschieden. Ook daarvoor ligt de goddelijke belofte vóór ons:

„Over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem, zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een eenigen zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene.”³⁾

Dat is meer dan gij, mijn volk, gedacht hadt. Terugkeeren naar het land waar onze vaders slapen, dat hebt gij kunnen

¹⁾ Hos. 1 : 10—12. ²⁾ Hos. 3 : 5; ³⁾ Zach. 12 : 10.

denken. Maar Hem aanschouwen, Die gij doorstoken hebt! Hoe zal dat mogelijk zijn? Dat zal vleesch noch bloed, goud noch zilver; dat zal God doen door den Geest der genade en der gebeden. Hij heeft het beloofd, en een belofte Gods is een wissel op het beloofde.

Onze gouden eeuw als volk ligt dus niet in een lang verleden, maar wacht ons in het laatste der dagen. Dit wordt bij herhaling verzekerd door onze profeten niet alleen, maar eveneens door de apostelen. En dit feit is tevens de enige logische verklaring van ons voortbestaan tot op dezen dag. Er zijn mensen, die ter wille van een eigen vooropgestelde hypothese ons trachten te overtuigen, dat ons volk slechts hiertoe bewaard bleef, om als een monument van Gods toorn, als waarschuwing voor de overige volken te dienen. Maar dit is absurd. Niet dat wij als zoodanig geen beteekenis hadden en hebben, maar dit verklaart ons tweeduizendjarig bestaan in ballingschap niet. Daarvoor zouden een paar eeuwen reeds voldoende het bewijs geleverd hebben. En bovendien kan dit ook van andere volken als getuigenis gezegd worden.

Velen dezer mensen gaan uit van de veronderstelling en trachten haar als waarheid aan te prijzen, dat de klare eenvoud der goddelijke beloften in de rol des Boeks, iets anders beduidt dan wat daar staat en naar hun meening behoort geestelijk opgevat te worden. Alsof niet juist die klare eenvoud het ware Geesteswerk openbaarde, ver uitgaande boven alle menschelijke verwachtingen en conclusies. Om nog te zwijgen van het onverstand dier vrome uitleggers, die door hun poging om de Godsspraken door hun overleggingen en verklaringen glorie toe te voegen, daarmee aan de beloften juist een der krachtigste bewijzen voor hun goddelijken oorsprong ontnemen. Zij wijzen om de waarheid der Schrift te bevestigen op de straf over ons volk in ballingschap en verstrooiing als vervulling van de voorspelde oordeelen Gods, maar vergeestelijken en eigenen zichzelf toe, wat onze profeten in den naam des Heeren aan beloften van vergeving en herstel aan datzelfde volk

hebben toegezegd. Hoe inconsequent! Zij ondergraven bovendien daarmee ook voor zichzelf allen grond van wederaanneming. Want als deze straf Gods ten eeuwigen dage rust op Israël van wege zijn zonden, wat zal dan het deel zijn van hen, die den Christus verloochenen in handel en wandel, nadat Hij zijn genade in hun doemwaardigheid had geopenbaard en bevestigd?

Wij weigeren aan deze methode van Schriftverklaring den naam van geestelijk. Zij moge allegorisch zijn, maar zij is niet geestelijk. Zij sluit iedere logische redeneering, zoowel als elk beroep op de profetie uit. En bovendien de letterlijke vervulling van wat tot op dit oogenblik aan Israël voorzeggd was, bewijst, dat de historische verklaring, als de ware geestelijke, de juiste is en daarin de bedoeling van den goddelijken Auteur wordt verstaan. Wie geeft iemand het recht om deze door de feiten bewezen bedoeling te wijzigen als het gaat om de uitlegging der nog onvervulde profetieën? Maar zou het ook kunnen wezen, dat deze Christenen bewust of onbewust in de leer zijn geweest bij onze rabbijnen, die juist zoo gehandeld hebben ten opzichte van vele messiaansche profetieën, die zij uit vooroordeel tegen Christus en het Christendom eveneens zoogenaamd geestelijk verklaren? Men zij voorzichtig met het aanvaarden van een systeem van exegese, dat overeenkomt met dat van onze tegenstanders. Het gaat bij onzen Heere Jezus als den eenigen Messias naar de Schriften en onze nationale wederaanneming om hetzelfde bewijs: het werkelijk en historisch verklaren der Schrift.

Maar, zal een tegenstander vragen, zegt de Nieuw Testamentische Schrift zelf niet, dat de Joden verblind en verhard zijn? Staat er niet: „Hunne zinnen zijn verhard geworden; want tot op den dag van heden blijft hetzelfde deksel in het lezen des Ouden Testaments, zonder ontdekt te worden, hetwelk door Christus te niet gedaan wordt. Maar tot den huidige dag toe, wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart?” ¹⁾ Wordt in die woorden hun ver-

¹⁾ 2 Kor. 3 : 14, 15;

blinding en verharding niet klaar bewezen en bevestigd? Ongetwijfeld, maar wat volgt onmiddellijk daarop? „Doch zoo wanneer het tot JHVH zal bekeerd zijn, zoo wordt het deksel weggenomen.” 1)

God heeft zijn volk niet verstooten! Dat is de leer van heel het Nieuwe als van heel het Oude Testament. En als God het niet verstooten heeft, wie zal dat dan durven doen? Het verbond eens met ons als volk gemaakt, heeft God nooit verbroken en is dus nog van kracht en verzekert ons een blijvend voortbestaan en een uiteindelijk herstel in heerlijkheid. Dat verbond vormde ons tot dat, wat wij eens waren en zal ons door lijden en dood heen herscheppen tot grooter glorie dan die van David en Salomo. God heeft ons niet verstooten, noch gisteren, noch heden, noch morgen. Hij is geen God van ja en neen, of van gisteren en eergisteren. Hij is, die Hij zijn zal. En van zijn Woord, dat is Hijzelf, zal geen tittel of jota ter aarde vallen. Zou Hij het zeggen en niet doen? Zou Hij terugnemen wat Hij heeft gegeven? Zijn testament vervormen? Zijn erfgenamen onterven? Eer zullen bergen wijken en de hemelen voorbijgaan; want zijn woord blijft tot in eeuwigheid. Noch ten volle verstooten, noch uiteindelijk verstooten. Noch ten volle verstooten: het overblijfsel naar de verkiezing der genade door alle eeuwen heen bewijst dit. Noch uiteindelijk: want, zegt het Nieuwe Testament: „Alzoo zal geheel Israël zalig worden.” 2) En dit zal plaats hebben in het laatste der dagen, wanneer de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn, d.w.z. totdat voor de Kerk uit de volkeren als zichtbare openbaring en als zoodanig met terzijdestelling van Israël, de volle genadetijd, haar door God toebedeeld, zal zijn vervuld.

1) Id. 3 : 16. 2) Rom. 11 : 26a.

DE BETEKENIS VAN ISRAËLS WEDERAANNEMING.

*W*IE kan den rijkdom berekenen, die gij, o wereld! hebt ontvangen door den val van Israël? De zegetocht van het Evangelie door de prediking van joodsche apostelen en evangelisten, de bekeering van duizenden en millioenen, de gansche wolk der getuigen van martelaren, en de ontelbare zegeningen uit dit alles voortvloeiend in maatschappij en cultuur, op ieder terrein des levens en in elk lid der beschaafde wereld nog doorwerkend. En evenwel dit alles is nog gering bij wat u wacht, wanneer Israël als volk weder aangenomen wordt! Het is als het beekje, dat wel bruisend en klaterend afdaalt van zijn oorsprong op de bergen, maar toch niets is in vergelijking van den stroom, waarmee datzelfde beekje in den mateloozen oceanus zich uitstort.

Als Israël's vermindering, hun inschroepeling, hun val tot verrijking der wereld strekt, haar ten goede komt, hoeveel te meer hun volheid! roept de heidenapostel uit in verrukking over de diepte der wijsheid en de onnaspeurlijkheid van Gods wegen.

Hoe hoog van postuur zijn de grooten van dit gevallen volk! Hoe machtig de talenten, die in de verworpenheid oprijzen als de palmboom, die in de verdrukking groeit! Hoe vervullen ze met jaloerschheid en wrevel de neo-heidenen rondom! De vorst der duisternis ziet scherper dan de kinderen des lichts. Hij weet wel waarom hij zijn uiterste krachten inspant om dat volk te exploiteeren en hoe het ook gelukt velen hunner denkende geesten tot zijn dienst te vormen! O, dat de Kerk geluisterd had naar dat woord van den apostel en zich geworpen had in die diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, en met heel haar ziel benut de bedeeling des geestes, haar geschonken om den Jood tot jaloerschheid te verwekken! Hem bij de hand te leiden en bij Christus te brengen tot vernieuwing zijns harten en tot eeuwige winst en glorie van het lichaam van Christus, hetwelk is zijn Gemeente! Hoe heeft die

Gemeente de krachten pijnlijk gemist, die door haar verzuim den vorst dezer wereld in den schoot zijn gevallen! Hoezeer haar eigen bloei belet, haar eigen inschroepeling bevorderd! Tot ze in landen van de hoogste christelijke cultuur is geworden als een hutje in den wijngaard, een nachthutje in den komkommerhof, als een belegerde stad!

Maar de volheid ook dezer tijden nadert. En zooals door Israëls' val een menigte van individuen toegevoegd werden aan de Gemeente, die zalig wordt, zoo zal zijn wederaanneming *de volken* toevoegen aan het rijksg gebied van Davids Zoon. Hoort David zelf daarvan als representant zijner natie, in profetische visie jubelen: „Ik zal U loven onder de volken, o JHVH!” ¹⁾ Dit zal de volle vervulling wezen der belofte aan Abraham: „In u zullen alle volken gezegend worden.” ²⁾

Zoo zal, wanneer de volheid der Heidenen ingegaan is, deze nieuwe staat van zaken, ook een nieuwen toestand in den staat en in de verhouding der staten inluiden. Deze zal normaal worden, immers als „het leven uit de dooden,” ³⁾ gefundeerd op de ware verhouding tegenover Hem, die de Koning der koningen en de Heer der heeren is. Er is ook voor de staten geen rust, totdat zij rust vinden in Hem. De gansche politieke wereld is zuchtende en te zamen als in barensood tot nu toe, der ijdelheid onderworpen, en smachtende naar bevrijding, die alleen onder den Messias een wereld van vrede en gerechtigheid worden kan. En dat worden zal met Israëls wederaanneming, en de vervulling zijner roeping en het „juicht gij, Heidenen, met zijn volk!” ⁴⁾ de Christocratie en haar voltooiing zal verkondigen.

De slotperiode, waarvan Christus spreekt, als Hij zegt, hoe der Joden huis zal verwoest worden „totdat de tijden der Heidenen vervuld zullen worden,” ⁵⁾ zal zich kenmerken door omwentelingen en oorlogen, zooals ieder tijdvak der wereldhistorie eindigde in geweld en verwoesting. En gaat

¹⁾ Ps. 37 : 10; ²⁾ Gen. 18 : 18; ³⁾ Rom. 11 : 15b; ⁴⁾ Deut. 32 : 43.

⁵⁾ Luk. 21 : 24.

er door deze huidige wereld niet een drang naar bewapening, als zweepte de booze alle natiën voort naar den oorlog als nooit is beleefd? De toestand der maatschappij in de zoogenaamde christelijke wereld vertoont trekken van opstandigheid en van een geest uit den afgrond, die den staatsman zoowel als den denker, den prediker zoowel als het eenvoudigste lid der kerk met ontzetting vervullen. De ontstellende achteruitgang van het geloof, de bespottung en profaneering der heilige dingen, het verachten van den dag des Heeren, het overtreden der wetten van gezin en samenleving, het breken met alle nationale en internationale trouw, het achten van verdragen als vodjes papier, de verlaging en verdwazing in materialisme en wellust; de groeiende afval in de kerken; het zich opstellen en beraadslagen der volken tegen JHVVH en zijn Gezalfde, hun grimmige vijandschap tegenover de heilige ordinantiën Gods en de leer van het Evangelie, de eeredienst der duivelen, — ziehier enkele voortteekenen van de wereldcatastrophe die voor de deur staat. De geest, die nu gist al opruiende, opruiende, opruiende; die zelfs in een nooit gekend departement van propaganda van regeeringswege in sommige landen tot een wettige autoriteit verheven wordt. In al de lagen der maatschappij is de geest der ongehoorzaamheid, die alle grenzen wil verdoezelen, alle slagboomen vernietigen, welke in gehoorzaamheid aan Gods wil den mensch tegen zijn zondigen medemensch beveiligen, en de ploeg verwoestend wil trekken door de kostelijkste goederen der menschheid.

De ellende, die de maatschappij teistert wortelt, niet in de politiek, maar in den bodem van een eigengevormd Gods-begrip en daaruitvoortvloeiende averechtsche theologie. De valsche beschouwing, die de bijbelsche leer omtrent Adam en Christus als verbondshoofden veracht, kweekte in de politiek een noodlottig individualisme als een splijtzwam voor de samenleving, als een verwoester van alle saamhoorige en samenbindende elementen en als zoodanig volkomen ongeschikt om tot grondslag voor welke internationale actie dan ook te dienen. Ten slotte is dit alles eenvoudig de strijd tusschen den Geest van Christus en den geest van

den anti-christ. En de groote vraag is deze: zal wet en rede meester blijven of zal geweld van wapenen zijn vreeselijken scepter zwaaien over verbroken altaren, verwoeste instellingen en geknechte vrijheid van ieder volk, en razende duivels rondvaren door elk veroverd land! Dit is het duizendjarig rijk van Satan, en het jubileum der hell!

Het spreekt alles rondom ons van een komenden orkaan, die de gansche aarde hullen zal in duisternis. In de geheele wereld zijn de denkende menschen het er over eens, dat er nooit zulk een samenspanning van alle krachten uit den afgrond tegen het Koninkrijk Gods door Satan is tewerkgesteld als heden ten dage, om te beproeven allen, die op de aarde wonen.

Het ondergaan van de zon in de bedeeeling der Heidenen, zooals wij die thans beleven, zal vroeger of later, na een donkeren en vreeselijken nacht, gevolgd worden door den opgang van de Zonne der gerechtigheid, die de aarde vervullen zal met de heerlijkheid des Heeren. De ware Ecclesia zal niet verliezen, maar winnen door deze worstelingen. Zij zal uit den vurigen oven der beproeving gelouterd en zuiverder dan ooit te voorschijn treden. En tot deze volheid zal Israël in de eerste plaats bijdragen. Ten gevolge van de verblindings der Joden toch, ontwikkelde de Kerk zich in een andere richting en onder een anderen vorm, dan wat had kunnen en moeten zijn en zoodoende werd het ideaal der Nieuw Testamentische Kerk niet verwezenlijkt, maar in uitzicht gesteld tot op den tijd van Israëls wederaaneming. En dat herstel van Israël zal het herstel der Kerk blijken te zijn tot haar gepasten staat en normale functioneering. Dan, niet eerder, zal er één, heilige, algemeene, christelijke Kerk zijn. Al de geschillen, die haar nu verdeelen, haar eenheid tot een aanfluiting en haar arbeid en voortgang tot een moeizame worsteling maken, zullen dan niet meer belemmerend werken op haar voortvaren in kracht en in overwinning.

Wanneer de tijden der Heidenen vervuld zullen zijn, dan zullen de kinderen Israëls ingaan tot hun eigen *Ecclesia*.

Men zal zich herinneren, hoe de geloovigen uit de Heidenen zijn opgenomen in de Gemeente van Israël. De middelmuur des afscheidfels werd verbroken niet om Israël in de gemeente der Heidenen in te lijven, maar integendeel om de Heidenen in te lijven in de Gemeente van Israël. De nieuwe bedeeing, zoowel als de oude, is gebouwd op het fundament van Israëls profeten en apostelen — en in het uitverkoren volk. En het waren joodsche evangelisten, die het kruis in het romeinsche rijk geplant hebben. De Nieuw Testamenteische Gemeente was in al haar ambten vertegenwoordigd door leden van het huis Israëls. De menigte der duizenden, die door het woord der apostelen geloofden, waren Joden. De christelijke Kerk werd gesticht lang voordat een noemenswaardig aantal Heidenen tot den Messias bekeerd waren. „De zaligheid is uit de Joden,” ¹⁾ en dit blijft zoo. Bijbelsch Jodendom en Christendom zijn geen twee godsdiensten. De laatste is even joodsch als de eerste, en de eerste even christelijk als de laatste. Wij plaatsen geen christelijke organisatie tegenover een joodsche, wanneer wij de waarheid van Wet en Evangelie bepleiten. Het gaat daarbij alleen om de vergelijking tusschen den toestand van Israëls godsdienst in zijn voorbereiding en in zijn voltooiing. De leerstukken, die wij belijden zijn joodsch, de hoop waarin wij deelen is joodsch, de voorrechten die wij gemeen hebben zijn joodsch. En wat staat daar van den niet-joodschen kant tegenover? Wat heeft de Heiden-christelijke kerk voor de Joden gedaan? Door de verwaarloozing van zijn roeping tegenover Israël heeft zij zelf geleden. Het heeft haar ontwikkeling gestuit. Ja, wat erger is: haar achteruitgang wordt zienderoogen openbaar. Dat volgt consequent. Christenen, die de Joden verwaarloozen en verachten, verwaarloozen en verachten den eigen stam die hen draagt, en de genadegiften waaraan zij deel hebben, want de zaligheid is uit de Joden.

Velen van Israëls nobelste zonen en dochteren erkennen Jezus reeds als dengene, waarin hun volk en geschiedenis

¹⁾ Joh. 4 : 22b.

culmineert. Zij zijn niet verre van de waarheid. Maar zij nemen in de laatste jaren in wonderbare tegenstelling met de woede en haat door zoogenaamde Christenen in nooit beleefde heftigheid en in ongekende consequenties doorgevoerd, in aantal toe en het is alsof hun erkenning van den Christus in zijn hooge beteekenis groeit naar mate de verdrukking en vervolging hunner vijanden het op hun ondergang en vernietiging toelegt. Een machtig bewijs van den oorsprong hunner zoo opmerkelijke verandering van houding tegenover Jezus van Nazareth. Het is zijn Geest, die de vallei der dorre doodsheed doorwaait en die doet opwaken. Waarlijk, daar hebben de officiële kerken de hand niet in. Dat is een machtig teeken dat JHVH opstaat tot den strijd en zijn Geest zendt om zijn beloften voor „het laatste der dagen” in vervulling te doen gaan. Straks zal die Geest voortvaren het gansche groote heir van Juda en Israël tot leven te wekken en als zij zullen staan op hunne voeten, zal hun oog zien in Wien zij gestoken hebben. En de rouwklage zal groot zijn! Die rouwklage is niet onbekend aan ieder onzer, toen diezelfde Geest ons persoonlijk deed ontwaken uit den doodslaap en deed staan op onze voeten tegenover den gekruisigden Christus. Waar die smart zoo groot en als zij echt is, zoo diep ons wezen en leven doorsiddert, wat zal dan de rouwklage zijn van het volk, wanneer het zien zal Hem, dien zij doorstoken hebben! Geen smart in geheel hun volksbestaan zal te vergelijken zijn met dat berouwvol kermen. Hoe zal de gansche wereld in beroering komen door de smart en de wroeging van heel het volk, dat in die eendracht levend gemaakt werd! Maar op die droefheid naar God zal de onberouwelijke bekeering tot zaligheid moeten volgen. Zooals die voor goed een einde zal maken aan hun ellende en zij zullen beginnen met te juichen:

„Machtige Heiland, die van onze ellende,
Eer wij hoopten, gemaakt hebt een ende,
Gij zult in Sion uw verstrooide scharen
Eenmaal vergaren!”

Waarlijk de Gemeente heeft alle reden om te bidden om den vrede van Jeruzalem. Maar waar hooren wij dat gebed? Is het niet als een ongedachte verrassing, wanneer dat in de kerk oprijst? En dat wij daarvan zoo weinig hooren, vindt zijn oorzaak in gebrek aan bijbelsch Christendom en schromelijke onkunde bij velen, die voorgangers zijn. Het is wel heel opmerkelijk, hoe deze toestand van de kerk als twee druppelen water gelijk op dien der eerste Gemeente, zij het dan ook in tegenovergestelden zin. Hetzelfde ongelooft, dat zich bij den aanvang der Nieuw Testamentische bedee-ling openbaarde ten opzichte van de mogelijkheid, dat ook de Heidenen aan het verbond der genade deel zouden hebben, doet zich nu in de Kerk uit de Heidenen voor met betrekking tot de wederaanneming van Israël in hun eigen *Ecclesia*. Hoe zouden de afgebroken takken weer in hun eigen olijfboom kunnen ingeënt worden! Dat schijnt voor de Kerk uit de Heidenen moeilijker aan te nemen dan dat zijzelf indertijd in de *Ecclesia* van Israël werden ingelijfd. En evenwel is dit in flagranten strijd met de woorden van den apostel, als hij schrijft: „Indien gij afgehouden zijt uit den olijfboom, die van nature wild was, en tegen nature in den goeden olijfboom ingeënt, hoeveel te meer zullen deze (de Joden), die natuurlijke takken zijn, in hun eigen olijfboom geënt worden!” ¹⁾


De grootste zegen, die de aarde te beurt kan vallen, is het herstel van Israël in den schoot der Kerk. Paulus heeft er de sterkste uitdrukking voor gebezigd, die er bestaat. Wat is machtiger, wat is geweldiger in zijn uitwerking en gevolgen dan de opstanding uit de dooden? Niets kan de Kerk hooger verheffen in de oogen der natiën dan die overgang van Israël uit den dood tot het leven. Dat levend gemaakte volk is een wereldzending met niets en niemand te vergelijken in de geschiedenis der heidenzending. Een geheel volk in al zijn geledingen paraat om zijn oorspronkelijke roeping te vervullen en den lof van JHVH te verkondigen! Het heeft den grootsten aller zendingen, het heeft den

¹⁾ Rom. 11 : 24;

heidenapostel bij uitnemendheid tot den hoogsten jubel gebracht, die in zijn brieven is aan te wijzen, waarmee hij Gods raad met Israël en de volkeren besluit. En dat als slotsom van de eenvoudige vraag: „Indien hun val de rijkdom is der wereld, en hunne vermindering de rijkdom der Heidenen, hoeveel te meer hunne volheid! Indien hun verwerping de verzoening is der wereld, wat zal de aanneming wezen, anders dan het leven uit de dooden?” ¹⁾

Bidden wij dan om de vervulling dezer belofte. Ruimen wij de steenen weg die de Joden zouden doen struikelen. Bereiden wij alzoo den weg voor het volk en voor den Koning. En zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestigte en totdat Hij Jeruzalem stelle tot een lof op aarde.

SLOT.

N de beroering onzer dagen intusschen, treedt telkens weer het verwijt naar voren, dat het Christendom toch duidelijk een mislukking is gebleken. Het beweerde vrede en eendracht in een onrustige wereld te zullen herstellen, en na bijna tweeduizend jaar vertoont diezelfde wereld een tooneel van verwarring en ellende en is ten prooi aan willekeur en bruut geweld. Er is een andere en betere Messias noodig, zoo zegt men, en een machtiger drijfveer dan het oude en verouderde Evangelie om het menschelijk geslacht tot nieuw leven te herscheppen. De leer van Mozes en de profeten, van Jezus en de apostelen, heeft nu zooveel perioden doorgemaakt dat alles, wat ze nog aan leven en realiteit mag bezeten hebben, is weggeteerd en verstorven. Niets is er van overgebleven dan een onoogelijk namaaksel bestaande uit niets beteekenende dogma's en waardelooze schijnheiligheid; een bespotting voor denkende geesten, die zich opmaken tot bestrijding van de booze kwalen, die de menschheid teisteren.

Dat is zoo de redeneering van talloze teleurgestelde ex-Joden en ex-Christenen. Maar hoezeer ik hen beklaag van

¹⁾ Id. 12 en 15.

wege hun teleurstelling in de synagoge en in de kerk, in wat Judaïsme en Christenheid heet, hun aanstoot en ergernis komt voort uit een totale onkunde ten opzichte van hetgeen de Heilige Schrift ons van den beginne verkondigd heeft. Nergens in de Heilige Schrift is ons een voortgaande zegepraal van gerechtigheid en waarheid over de gansche wereld voorgespiegeld. Integendeel het Oude en het Nieuwe Testament bevatten heel andere toekomstbeelden. Van den beginne af spreekt de Schrift over het rijk der duisternis en zijn goddeloosheid en de hardnekkigheid, waarmee het zich verzetten zal tegen het rijk des lichts en der gerechtigheid. En hoe die goddeloosheid en die hardnekkigheid niet zal wijken, maar integendeel toenemen tot het einde dezer tegenwoordige bedeeing. De belofte des heils, die zij van Gods wege inhoudt, geldt slechts voor een overblijfsel naar de verkiezing der genade, maar beteekent geen wereldoverwinning van het goede over het kwade. Lees slechts wat Israël naar goddelijk bevel wordt aangezegd: „En het zal geschieden te dien dage, dat het overblijfsel van Israël, en de ontkomenen van het huis Jakobs niet meer steunen zullen op dien, die ze geslagen heeft; maar zij zullen steunen op JHVH, den Heilige Israëls, oprechtelijk. Het overblijfsel zal wederkeeren, het overblijfsel van Jakob, tot den sterken God.” ¹⁾ En het Nieuwe Testament heeft geen andere verkondiging voor de heidenwereld: „God heeft eerst de Heidenen bezocht, om uit hen een volk aan te nemen voor zijnen naam.” ²⁾

God gaat voort in de zending zijner getrouwe getuigen onder Joden en Heidenen dat overblijfsel te vergaderen de eeuwen door tot aan de voleinding. En dat dit werk van stap tot stap na te speuren is gedurende de jaarduizenden en openbaar wordt in zijn goddelijke wederbarende kracht in allen, die tot dat overblijfsel behooren en in de eenheid des geloofs, die hen allen verbindt, bewijst de waarheid van zijn Woord. En evenzeer het feit, dat de macht van den vorst dezer wereld in zijn tegenstand de eeuwen door gezien

¹⁾ Jes. 10 : 20, 21; ²⁾ Hand. 15 : 14.

wordt en naar mate hij weet, dat zijn tijd kort is, toeneemt in toorn en in verwoesting van de Gemeente des Heeren.

De loop van het Evangelie is tot heden slechts een pelgrimstocht, geen triomfale processie. Het is de stem in de woestijn: „Bereidt den weg des Heeren.” Van stad tot stad en van land tot land brandt de kandelaar der goddelijke waarheid voor een tijd helder op. Dan weer gelukt het den Satan zijn troon te herstellen, en wordt de kandelaar weggenomen. Vervolgd in de eene, heeft de Kerk te vluchten naar de andere stad. Waar zij kwam, heeft zij haar gezegend werk verricht, maar nooit een volkomen zegepraal behaald. Zij reist de wereld door als een pelgrim met een palmtak in de hand, het teeken van haar gemeenschap met het hemelsch Kanaän en steunend op den staf der belofte, maar gekleed in den stoffigen reismantel van den voorttrekkenden vreemdeling en met de voortdurende bede op de lippen: „Uw Koninkrijk kome!”

Het zij u bekend, Joden en niet-Joden, dat dit rijk komende is. Hij, de Getrouwe, zal zijn woord waar maken: „Doch zekerlijk, zoo waarachtig als Ik leve! zoo zal de gansche aarde met de heerlijkheid des Heeren vervuld worden.” ¹⁾ En deze belofte is in gevolge zijn opdracht door profeten en apostelen herhaald de eeuwen door, van geslacht tot geslacht. En Hij heeft daarbij gewaagd van het instrument, dat Hij verkoren heeft om de toekomst en de overwinning van zijn Evangelie in te luiden. Datzelfde joodsche volk, meer dan eenig ander veracht door de wereld en vergeten door de Kerk, heeft de belofte: „In het toekomende zal Jakob wortelen schieten, Israël zal bloeien en groeien; en zij zullen de wereld met inkomsten vervullen.” ²⁾ De roeping en verkiezing Gods zijn onberouwelijk en het zal die roeping vervullen door Hem, die gezegd heeft: „Ik zal ulieden zetten tot een naam en tot een lof, onder alle volken der aarde.” ³⁾

Wellicht wekken deze woorden iets in u op, dat naar de

¹⁾ Num. 14 : 21; ²⁾ Jes. 27 : 6; ³⁾ Zef. 3 : 20.

wijsheid dezer wereld de schouders doet optrekken en aan „ijdele droomen” doet denken. Of van een „totaal verkeerde exegese.” Of van „volkomen gemis aan wetenschappelijk betoog.” Wat gij er van moogt zeggen, het kan ons niet schokken in ons geloof. Wij koesteren geen de minste vrees voor het verwijt van Gods zijde, dat we te letterlijk aan zijn Woord ons gehouden, of te veel van zijn beloften verwacht hebben. Maar wat wij vreezen is zijn verwijt, dat we niet volkomen op de onwankelbaarheid van dat Woord, en de onveranderlijkheid dier beloften vertrouwd hebben, en dat we daardoor te kort geschoten zijn in ijver en in toewijding van al onze gaven en al onze krachten om al de gelegenheden, die Hij ons opende te benutten, ten einde zijn raad en voornemen ten opzichte van zijn volk bekend te maken, te dienen en voor te bereiden.

O, God van Abraham, Izak en Jakob, zie in ontferming neder op hun kinderen en verhaast den dag, dat het deksel van hun aangezicht door de kracht uws Heiligen Geestes weggenomen zal worden. Vergader toch de afgebroken takken, Gij die machtig zijt ze wederom in te enten! Keer tot Jeruzalem weder met ontfermingen, wil in haar midden nog wonen. Omdat het wonderlijk is in de oogen van het overblijfsel uws volks, zou het daarom ook in uwe oogen wonderlijk zijn? Wek uw Gemeente uit de volkeren op tot vast geloof aan de eeuwige kracht uwer beloften en laat Jeruzalem in hun hart opkomen en de tranen uwer ontferming, o gezegende Koning der Joden, hen ontroeren tot de felle bewogenheid van het volk, dat gewillig is op den dag uwer heirkraacht!

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

150 N. 5th St. New York, N. Y.

RECEIVED FROM THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

DATE: 1/15/1915

The book is not to be removed from the library
without the permission of the Librarian.

The book is not to be loaned or otherwise
disposed of without the permission of the Librarian.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

DATE: 1/15/1915

The book is not to be removed from the library
without the permission of the Librarian.

The book is not to be loaned or otherwise
disposed of without the permission of the Librarian.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

DATE: 1/15/1915

The book is not to be removed from the library
without the permission of the Librarian.

The book is not to be loaned or otherwise
disposed of without the permission of the Librarian.

Aan het adres dezer uitgave,

ELIM, TULPSTRAAT 14, ROTTERDAM,

zijn o.a. de volgende boeken verkrijgbaar:

JOODSCHE STEMMEN OVER CHRISTUS EN CHRISTENDOM,

door J. Rottenberg.

Prijs: ing. f 1.75, geb. f 2.50.

„Met diepe ontroering" — aldus Dr. Gunning — „heb ik dit geschrift gelezen, en bij de laatste bladzijden vloeiden mijn oogen over van tranen. Dit werkje zal zeker gezegend zijn." Ik onderschrijf dit getuigenis ten volle!

J. T.

„Timotheus".

„In dit boek staat veel, wat de doorsnee-Christen, ook de doorsnee-dominé niet weet. ... Tal van boeken, die verschijnen, hadden ook evengoed weg kunnen blijven. Dat geldt van dit boek niet. Het heeft geen mededingers."

Ds. P. de H.

Utrechtsch Predikbeurtenblad.

IS JEZUS DE MESSIAS? door J. Rottenberg.

Prijs: ing. f 1.35, geb. f 1.75.

„Het geheel is een mooi stukje apologie, dat ook ons, Christenen, veel te zeggen heeft."

T. V.

De Nederlander.

„Een geleerd en zeer ernstig boek. Onze theologen zullen wél doen zich dit grondig en waardig betoeg aan te schaffen."

G.

Pniël.

ISRAËLS FEESTEN, door J. Rottenberg.

Prijs: ing. f 1.90, geb. f 2.60.

„Een van de mooie boeken, die wij zoo gaarne lezen en aanbevelen. Een leerzaam boek."

„Luctor et emergo".

„Met bijzondere warmte bevelen wij dit boek bij onze lezers aan; het voorziet in een reeds lang bestaande behoefte op voortreffelijke wijze."

L.

Groninger Kerkblad.

SEMITISME EN DE WEST-EUROPEESCHE VOLKEN,

door J. Rottenberg.

Prijs: ing. f 1.70, geb. f 2.40.

„Met steeds klimmende belangstelling hebben we dit boek gelezen, waaraan diepe studie ten grondslag ligt. Het heeft ons versterkt in de overtuiging, dat groelend anti-Semitisme niet anders dan verwording van het Christendom ten gevolge kan hebben.”

Nieuwe Haagsche Courant.

„Verblinde aanbidders van de Rosenbergs en de Chamberlains e tutti quanti zal Rottenberg, vreezen wij, niet „bekeeren”. Maar ongetwijfeld zal hij vele „wankelmoedigen en twijfelmoedigen” ervan afhouden, den kronkelweg, waarheen de aanvoerdere in het Derde Rijk ook hen lokken, in te slaan.”

Algemeen Handelsblad.

CHRISTUS EN DE SCHRIFTEN, door Dr. A. Saphir,

vertaald door A. R. Zalman-Marda.

Prijs: geb. f 2.50.

„Dit werk van Dr. Saphir is één machtig getuigenis van den Christus der Schriften.”

De Standaard.

„Dit boek is merkwaardig goed. Er zit systeem in en het is met sentiment geschreven. Bultengewoon overtuigend is de schrijver ook, als hij de kracht van het: „Er staat geschreven” ons laat gevoelen. Een gezond en bezonnen boek, dat ik met groote belangstelling en stichting heb gelezen.”

P. d. H.

Utrechtsch Predikbeurtenblad.

„Laat elk christenmensch deze boeken toch eens lezen! Zij leggen den grond voor een waarlijk bijbelsche beschouwing van het tegenwoordig zoo druk besproken Jodenprobleem. Daar wordt duidelijk, dat dit z.g. joodsche probleem in den grond der zaak enkel is een christelijk en kerkelijk probleem.

Dr. Saphir laat ons het „Oude Testament” lezen als den bijbel van Jezus. Het vleeschgeworden eeuwige Woord Gods heeft zich met niets dan dit geschreven Woord door den dood heen geloofd.”

Ds. J. H. GROLLE.

„Elimbode”.

JOSEPH ZALMAN, EEN GEZONDENE UIT ISRAËL,

door A. R. Zalman-Marda.

Prijs: geb. f 2.50.

„Met groote teerheid en in schoone taal beschrijft de weduwe Zalman het leven en werken van haren veelbeteekenenden man, wiens arbeid rijke vruchten heeft gedragen. Een boek, dat ik warm en innig gaarne aanbeveel.”

G.
Pniël.

„Met ontroering zal dit boek ongetwijfeld worden ontvangen en gelezen. Op wonderbare wijze is deze Jood uit Turkije een zending onder Israël in Nederland geworden. Van zijn gezegenden en omvangrijken arbeid te Rotterdam vertelt Mevr. Z. in de tweede helft van dit zeer interessante boek.”

In en om ons huis.

CHRISTUS EN ISRAËL, door Dr. A. Saphir.

Prijs: geb. f 2.—.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT
5712 SOUTH DIVISION STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637

PHYSICS DEPARTMENT
5712 SOUTH DIVISION STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

